

Občasno preveč snega in ves čas premalo sonca

Vreme in razmere v gorah v meteorološki pomladi 2013

Besedilo: Miha Pavšek¹ in Miha Demšar²

Čeprav se te dni ukvarjamo predvsem s težavami, ki jih povzroča vroče vreme, si letošnji spomladanski trimesečni meteorološki venček zasluži podrobnejši (vp)ogled. Že res, da smo med marcem in majem lahko na prste obeh rok prešteli tiste konce tedna, ko se je za silo dalo iti v hribe, vendar je bilo zaradi obilja padavin vsakič, ko nam je bilo dano obiskati visokogorje, toliko bolj zanimivo.

Gorsko scenerijo letošnje meteorološke pomladi v domačih gorah je zaznamovala bela barva, natančneje njeni snežni in megleni odtenki. Snega okrog vršacev sicer ni bilo izjemno veliko, nižje pač, vsekakor pa je bilo povsod nadpovprečno. Predvsem je bila belina povsod zelo vztrajna. Med pisanjem teh vrstic smo ravno vstopili v astronomsko poletje (21. 6.), skupna višina snežne odeje na Kredarici pa se je šele te dni znižala pod meter! Številna višje ležeča in podstenska snežišča bodo to poletje dolgo vztrajala, z njimi pa tudi množica vodnih izvirov. Na kratko, žeje poleti ne bi smeli trpeti, zato pa bomo morali biti proti koncu tega letnega časa čedalje bolj previdni pri prečenju strmih in vse bolj trdih snežišč.

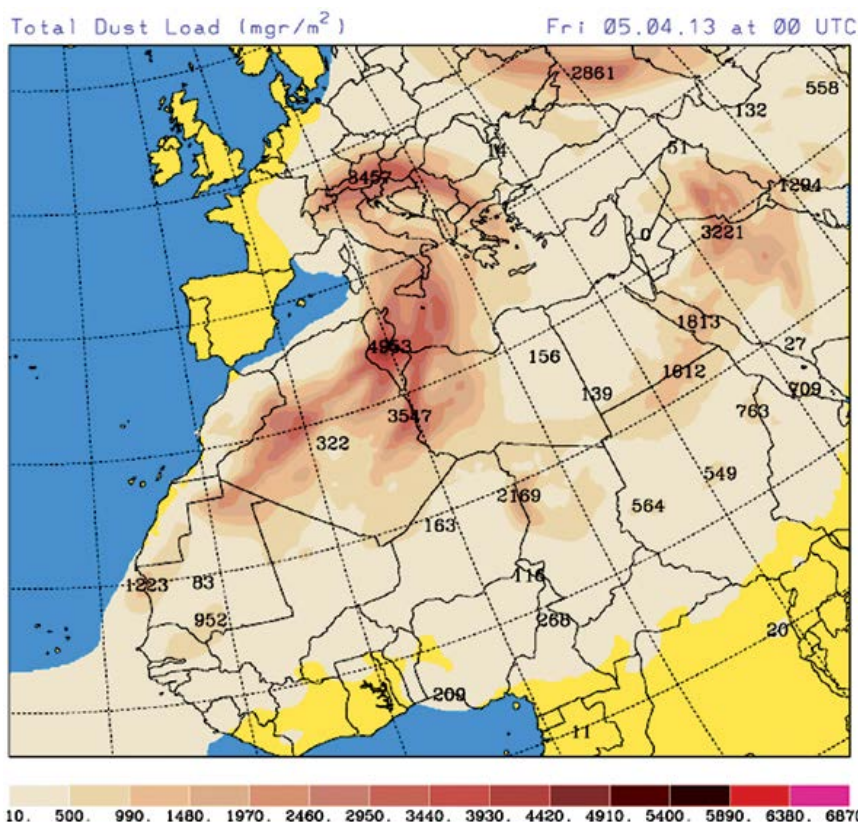
Poenostavljena enačba letošnje meteorološke pomladi bi lahko bila: tudi malo sonca + veliko snega = snežni plazovi! Za srečo v nesreči se je izkazalo, da je bilo v času, ko so se prožili največji plazovi, vreme praviloma precej slabo in je marsikoga odvrnilo od "visokega" obiska. Trem zimskim žrtvam snežnih plazov se je pridružila še ena spomladanska. Vsem lavinskim nesrečam bi se lahko izognili, če bi vpleteni upoštevali opozorila, se sproti prilagajali razmeram na terenu in ne bi hodili sami. V treh spomladanskih

mesecih je bila kar sedem dni povsod po našem visokogorju razglašena 4. oz. velika stopnja nevarnosti proženja snežnih plazov, skoraj mesec dni pa 3. stopnja oz. znatna nevarnost. Precej več kot usodnih nesreč je bilo dogodkov s snežnimi plazovi, ki so se končali brez hujših poškodb ali večje materialne škode. Med najbolj opaznimi je gotovo plaz izpod Stenarja v Vratih, katerega ostanke bomo lahko

občudovali še večji del poletja. Toplejše vreme je vendarle nekoliko pospešilo preobrazbo snežne odeje, prava spomladanska, to je večdnevna turna smuka je bila po izjavah udeležencev šele okrog prvomajskih praznikov (pred tem le "na obroke"), ko so nastopili najtoplejši dnevi letošnje meteorološke pomladi. Preostanek maja je bil namreč vremensko bolj klavrn.

Poglejmo najprej začetek pomladi, ko se je nadaljevalo podobno vreme, kot smo ga bili vajeni pozimi. Poslabšanja vremena so se vrstila eno za drugim in le redko smo imeli več kot dva dni ustaljenega vremena – tako je bilo od začetka marca do sredine

Skupaj odloženi prašni delci (mg/m^3) 5. 4. 2013 ob 0:00 UTC nad Južno Evropo in Severno Afriko
Vir: Slovenski meteorološki forum

¹ Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana.

² Urad za meteorologijo, Agencija RS za okolje, Vojkova cesta 1b, Ljubljana.

"Oglasna" slika letošnje pomladi – megla in nekaj novega snega na s saharskim peskom obarvani podlagi v krnici Suho ruševje nad Zelenico
Foto: Miha Pavšek

aprila. Od druge polovice aprila do konca maja se je vreme nekako vrnilo v ustaljene okvirje, deležni smo bili tudi nekaj (nikakor pa ne dovolj) prijetnih spomladanskih sončnih dni. Pomlad se je zaključila v zimskem stilu z močno ohladitvijo in mejo sneženja do 600 metrov nadmorske višine.

Pomladna uvertura je bila sicer optimistična, saj je bilo prvih pet dni lepo vreme, a se je kasneje pokazalo, da je šlo za "lažni namig". Sledilo je namreč poslabšanje s pogostimi padavinami. Sprva je bila meja sneženja nad 2000 metri, zato se je snežna odeja nižje hitro sesedala in talila. Sredi marca se je začelo hladiti, najbolj občutno in z obilo padavin 14. marca. Ta dan je visokogorje zajela močna ohladitev, saj so temperature v 24 urah padle za več kot 10 °C, meja sneženja pa se je – kot že tolikokrat to snežno sezono – vnovič spustila do nižin. Omembe vredno je še obilno sneženje 18. marca, ko je tudi v nekaterih alpskih dolinah zapadlo več kot pol metra snega. Tudi konec marca je izstopal po mrzlem in snežnem vremenu, ugodni vetrovi pa so k nam prinesli nekaj saharskega peska. Vse od sredine marca pa do začetka aprila je zato "pridno" rasla tudi skupna višina snežne odeje. Najvišje vrednosti v snežni sezoni 2012/2013 so na višinskih opazovalnih postajah izmerili že takoj v začetku aprila, in sicer na Kredarici 475, Voglu 315 in Krvavcu 190 centimetrov. Te vrednosti so precej nad dolgoletnim povprečjem, ki je na Kredarici nekaj manj kot štiri metre snega. Prva dekada aprila se je nadaljevala v hladnem in snežnem ritmu s pogostim sneženjem. Potem so se temperature začele postopno zviševati in po alpskih dolinah je sneg, z izjemo zgornjih delov

dolin in osoj, do sredine aprila večino ma že skopnel. Druga polovica aprila je bila nadpovprečno topla, naposled pa smo bili deležni tudi nekaj več sončnih

žarkov, še posebej v primerjavi s preteklim poldrugim mesecem.

Maja je spet padalo po nas, saj smo v vsem mesecu imeli le nekaj suhih dni.

Preglednica 1. Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološki pomladi 2013 ter primerjava s povprečjem obdobja 1991–2010.

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T	Odklon T	Padavine	Indeks padavin glede na povprečje 1991–2010
Rateče (864 m)	5,5	-1,2	459	153
Planina pod Golico (970 m)	5,0	-1,3	553	141
Vojsko (1067 m)	4,6	-1,5	893	183
Vogel (1535 m)	2,4	-0,9	1026	193
Krvavec (1740 m)	1,4	-0,7	528	173
Kredarica (2514 m)	-3,1	-0,3	578	136

Kot smo že omenili, so bile najvišje povprečne temperature že takoj na začetku meseca, nato smo zaradi večinoma nestabilnega vremena zabeležili precej nižje temperature od tistih, ki smo jih vajeni. V sredogorju je do sredine maja sneg izginil, višje pa se je še veselo smučalo (spet je pogledala na plano "saharska" snežna odeja). Še več. V zadnji majski dekad, ki je bila izrazito prehladna – povprečne temperature so bile tudi več kot 5 °C nižje od dolgoletnega povprečja in so bile bolj podobne marčevskim – smo dobili še nekaj novega snega. Vse skupaj je bolj spominjalo na marec kot pa na konec maja. Ob tako izraziti ohladitvi se je 24. maja meja sneženja ponekod spustila do 600 metrov, zato so ob koncu meteorološke pomladi v naših gorah vladale povsem zimske razmere.

Če potegnemo črto pod letošnje spomladansko trimesečje v vzpetem svetu, je na dlani, da smo bili zaradi pogosto slabega in podpovprečno hladnega vremena velikokrat prikrajšani za obisk gora. Povsod, še posebej pa v visokogorju, sta bila prehladna marec in maj, v sredogorju v povprečju za več kot 1 °C. Na vseh postajah je bilo znatno več padavin od povprečja, saj

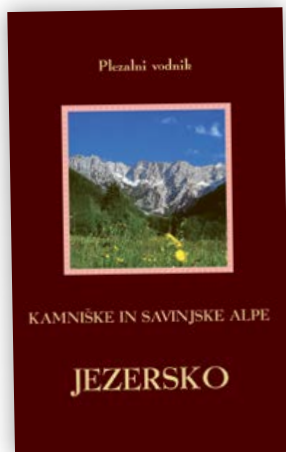
je padlo med malo manj kot polovico in skoraj dvakrat več padavin v primerjavi s povprečjem. Glede na hladno vreme in obilje padavin smo torej letos res lahko občudovali sneg v tisoč in eni podobi oziroma različici. V sredogorju je bilo tudi več kot 50 % novozapadlega snega. Torej lahko konec pomladi odključamo snežno sezono 2012/2013, ki vključuje vsa sneženja od konca jeseni dalje in za katero ugotovljamo, da je bila ena najbolj snežnih. Tako je na primer na Kredarici v celotni snežni sezoni skupaj padlo več kot 14, na Voglu več kot 8 in na Krvavcu več kot 5 metrov snega, medtem ko so na marsikateri nižinski postaji beležili rekordne količine. Na dlani je ugotovitev, ki jo ponavljamo že nekaj zadnjih desetletij, namreč o nujnosti vzpostavitve in delovanja lavinske službe, kot jo poznajo pri vseh naših alpskih sosedih. Letošnjim snežnim razmeram oziroma poročilu o stanju snežne odeje, ki ga pripravljajo na Agenciji Republike Slovenije za okolje (ARSO), se je pridružil še poskusni krajevni lavinski bilten za Srednje Karavanke. Tega so pripravljali v okviru projekta Naravne nesreče brez meja in je smiselno zaokrožil podatkovni ter informacijski

manko za območje Karavank, žal pa ostajajo precejšnja informacijska belala Kamniško-Savinjske Alpe. Ko smo ravno pri agenciji, ne moremo mimo zahvale dosedanjemu soavtorju meteorološkega dela teh prispevkov Gregorju Vertačniku, ki je predal posel sodelavcu Mihu Demšarju, zato se lahko avtorja po novem podpisujeva kar z Miha².

Kot vedno nas je narava tudi to pomlad na veliko obdarjala, problem pa je v mnogih od nas, ki tega ne razumemo, upoštevamo in, ne nazadnje, tudi cenimo. Kaj sta obilno deževje in zdaj že večinoma minuli beli snežni opoj drugega kot nebesni blagoslov? Če nas hočejo za marsikaj prikrajšati tu spodaj, imamo vsaj tam zgoraj občutek, da je vse tako, kot je bilo nekdanj, le da nas je vedno več. Več tistih, ki smo se že zdavnaj ali pa šele to snežno sezono zaljubili in obljubili zvestobo zasnemim planjavam in poledenelim ostenjem v trenutkih brezčasa, ki jih je vedno manj. Morda so gore ravno zaradi dejstva, da so nam v snežni sezoni vrata v njihov svet pogosto le priprta, v tem času še toliko bolj čarobne in neponovljive, kar pa še ne pomeni, da jih bomo poleti pustili v nemar!

IZ PLANINSKE ZALOŽBE – AKCIJA 50 % POPUST

Plezalni vodnik Jezersko

Format: 13 cm x 21 cm
Obseg: 176 strani
Vezava: broširano, šivano

CENA: V času od 15. 07. do 15. 08. 2013 lahko plezalni vodnik Jezersko kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 7,95 €* (redna cena: 15,90 €).

* DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.

Jezersko je obmejni gorski kraj, ki leži v kotlinici potoka Jezernice in ledeniških dolin: Ravenske in Makekove Kočne, na meji med Kamniško-Savinjskimi Alpami in Karavankami. Na jugovzhodni strani kotlino zapirajo mogočna ostenja Grintovcev, na zahodni in severozahodni strani Storžič in Virnikov Grintovec. Jezersko je dobilo ime po jezeru, ki je nekdanj pokrivalo območje od cerkve Sv. Andreja do Stare cerkve Sv. Ožbolta.

Plezalne smeri (glede na lego, od leve proti desni) se začno zahodno s steno Babe, nadaljuje se prek strmih severnih sten Rink, Skute, Dolgega hrbta, Grintovca in Dolške škrbine, vse do enega izmed najdaljših grebenov v naših Alpah: Zahodnega grebena Kočne, ki se začne na Velikem vrhu. V vodniku so opisani tudi zaledeneli slapovi in smučarske smeri.

Avtorji in uredniki: Davo in Drejc Karničar ter Tone Golnar so v plezalnem vodniku opisali več kot 260 smeri in variant. Večina smeri je predstavljenih tudi s shemami. V knjigi je 47 črno-belih in 52 barvnih fotografij.

INFORMACIJE, NAKUP in NAROČILA:

Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS,

na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur, **po pošti:** p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, **po telefonu:** 01 43 45 684 v času uradnih ur, **faksu:** 01 43 45 691, **brezplačna telefonska številka 080 1893** (24 ur na dan, vse dni v letu), **e-naročila:** narocilo@pzs.si ali **spletna trgovina PZS,** <http://www.pzs.si/trgovina.php>. **Uradne ure** v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11. ure).

Slovenski planinski muzej,

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana, **telefon:** 08 380 67 30, **fax:** 04 589 10 35, **e-naročila:** info@planinskimuzej.si.

